

RAPPORT

Natuurtoets Drents Diep

Toetsing in kader van de Wet natuurbescherming

Klant: Waterschap Hunze en Aa's

Referentie: WATBF7316R001F1.0

Versie: 1.0/Finale versie

Datum: 11 december 2017

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Chopinlaan 12
9722 KE GRONINGEN
Netherlands
Water
Trade register number: 56515154

+31 88 348 53 00 **T**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Natuurtoets Drents Diep

Ondertitel: In kader van de Wet natuurbescherming
Referentie: WATBF7316R001F1.0
Versie: 1.0/Finale versie
Datum: 11 december 2017
Projectnaam: Vergunningen Drentsche Diep
Projectnummer: BF7316
Auteur(s): Erik Rosendaal

Opgesteld door: Erik Rosendaal

Gecontroleerd door: Carolien van der Ziel

Datum/Initialen: CVDZ 8 december 2017

Goedgekeurd door: Carolien van der Ziel

Datum/Initialen: CVDZ 11 december 2017

Classificatie

Projectgerelateerd

Disclaimer

No part of these specifications/printed matter may be reproduced and/or published by print, photocopy, microfilm or by any other means, without the prior written permission of HaskoningDHV Nederland B.V.; nor may they be used, without such permission, for any purposes other than that for which they were produced. HaskoningDHV Nederland B.V. accepts no responsibility or liability for these specifications/printed matter to any party other than the persons by whom it was commissioned and as concluded under that Appointment. The integrated QHSE management system of HaskoningDHV Nederland B.V. has been certified in accordance with ISO 9001:2015, ISO 14001:2015 and OHSAS 18001:2007.

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	1
1.3	Leeswijzer	1
2	Relevant Juridisch kader	2
2.1	Wet natuurbescherming	2
2.2	Soortenbescherming	2
2.3	Bescherming van de natuurgebieden in de Wet natuurbescherming	3
2.3.1	Natura 2000	3
2.3.2	Programma aanpak stikstof	4
2.3.3	Natuurnetwerk Nederland	5
3	Plangebied voorgenomen ingreep	6
3.1	Plangebied	6
3.2	Geplande werkzaamheden en planning	7
4	Natuurtoets - Soortenbescherming	8
4.1	Werkwijze	8
4.2	Vaatplanten	8
4.3	Grondgebonden zoogdieren	9
4.4	Vleermuizen	12
4.5	Broedvogels	12
4.6	Amfibieën	12
4.7	Reptielen	13
4.8	Vissen	13
4.9	Ongewervelden	13
4.10	Natura 2000	14
4.11	Natuurnetwerk Nederland (NNN)	16
5	Effectbeschrijving en -beoordeling	18
5.1	Effectbeschrijving	18
5.2	Effectbeoordeling Soortenbescherming	18
5.2.1	Vleermuizen	18
5.2.2	Bever	18
5.2.3	Otter	19
5.2.4	Broedvogels	19
5.3	Effectbeoordeling Natura-2000 Zuidlaardermeergebied	19

5.3.1	Broedvogels	19
5.3.2	Niet-broedvogels	19
5.3.3	Stikstofdepositie	20
5.4	Effectbeoordeling Nationaal Natuurnetwerk (NNN)	20
6	Conclusie en vervolgstappen	21
7	Bronvermelding	22
	Bijlage 1. Verspreiding territoria broedvogels - Natura2000	23
	Bijlage 2. Slaapplaatsen aangewezen niet-broedvogels - Natura2000	24
	Bijlage 3. Foerageergebied niet-broedvogels - Natura2000	25
	Bijlage 4. Verstoring aangewezen soorten - Natura2000	26

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Waterschap Hunze en Aa's is voornemens om de boezemkering langs het Drentsche Diep ter hoogte van de camping Meerwijck te versterken zodat de kering aan de geldende veiligheidsnormen voldoet. Het uitvoeren van deze verbetering wordt gezien als een ruimtelijke ontwikkeling. Voor de uitvoering van ruimtelijke ontwikkelingen is het noodzakelijk om de mogelijke effecten op beschermde soorten en beschermde natuurgebieden in beeld te brengen en eventueel maatregelen te treffen of ontheffing/vergunning aan te vragen in het kader van de Wet natuurbescherming (hierna Wnb).

1.2 Doel

Het doel van deze rapportage is om de geplande activiteiten te toetsen aan de soorten- en gebiedsbescherming uit de Wnb. Daarnaast worden de activiteiten getoetst aan de gebiedsbescherming van het Natuurnetwerk Nederland (hierna NNN). Dit is een Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Voorheen werd dit netwerk de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) genoemd.

Het rapport geeft zicht op de noodzakelijke stappen en/of vervolgonderzoeken die nodig zijn en hoe dit aangepakt kan worden

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt het relevante juridisch kader behandeld. Hoofdstuk 3 behandelt het plangebied en de voorgenomen ingreep. Een beschrijving van de werkwijze en aangetroffen beschermde soorten en beschermde gebieden is opgenomen in hoofdstuk 4. Hoofdstuk 5 geeft een beoordeling van de effecten die worden verwacht door de geplande ingreep op deze soorten en beschermde gebieden. De eindconclusies van deze toetsing en consequenties van de ingreep in het kader van de Wnb zijn terug te vinden in hoofdstuk 6. In hoofdstuk 7 zijn de referenties weergegeven.

2 Relevant Juridisch kader

2.1 Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) is op 1 januari 2017 in werking getreden en heeft drie natuurwetten samengevoegd (Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en Boswet). Het uitgangspunt van de wet is de natuur te beschermen, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van biologische diversiteit.

De provincies zijn het bevoegde gezag voor het al dan niet verlenen van vergunningen en ontheffingen in het kader van de Wnb. De minister van LNV is alleen in specifieke gevallen bevoegd gezag (art 1.3 lid 5). Voor de afstemming ten aanzien van de toetsing aan het NNN is de provincie tevens bevoegd gezag.

De Wet natuurbescherming kent naast de algemene zorgplicht (art 1.11) een viertal hoofdstukken welke relevant zijn voor dit project. De relevante hoofdstukken van de Wnb worden in de volgende paragrafen toegelicht. Verder wordt er een korte toelichting gegeven op de toetsing aan het Nationaal Natuurnetwerk (NNN).

Onderstaand wordt aandacht besteed aan de volgende onderwerpen:

- 1) Soortenbescherming
- 2) Bescherming van natuurgebieden
- 3) Natuurnetwerk Nederland

2.2 Soortenbescherming

Hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming behandelt de bescherming van soorten. In dit hoofdstuk staat onder meer aangegeven hoe vrijstelling kan worden verkregen voor ruimtelijke ingrepen. In de wet zijn 160 soorten opgenomen die beschermd zijn in het kader van de Wnb.

Er wordt onderscheid gemaakt in internationaal beschermde soorten (Vogelrichtlijn art 3.1 en habitatrichtlijn in art 3.5) en nationaal beschermde soorten, ook wel overige soorten genoemd (art 3.10).

Voor internationaal beschermde soorten van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen vrijstelling worden verleend op basis van de in deze richtlijnen genoemde belangen (bijvoorbeeld openbare veiligheid of ter bescherming van flora en fauna). Deze soorten vallen onder het strengste beschermingsregime, zie ook tabel 2.1 (eerste 2 kolommen).

Nationaal beschermde soorten genieten een minder strenge bescherming. Dit uit zich bijvoorbeeld in het feit dat voorwaardelijke opzettelijke verstoring van nationaal beschermde soorten niet meer verboden is. Voor nationaal beschermde soorten - ook wel: andere soorten - gelden de verbodsbepalingen op grond van art. 3.10 van de Wnb zoals vermeld in tabel 2.1 (laatste kolom).

Onder de Wet natuurbescherming geldt voor deze soorten een ontheffingsplicht, tenzij een provincie door middel van een zogenoemde provinciale vrijstelling deze soorten vrijstelt van deze ontheffingsplicht. Deze vrijstelling kan alleen gelden voor soorten uit artikel 3.10 (nationaal beschermde soorten). Wanneer geen vrijstelling geldt, zal gebruik gemaakt moeten worden van een ontheffing. In deze rapportage maken we gebruik van de lijsten met provinciale vrijstellingen voor algemeen beschermde soorten.

Tabel 2-1: Soortenbescherming: overzicht verbodsartikelen Wnb voor flora en fauna

Verbodsbepalingen Wet Natuurbescherming Soorten Vogelrichtlijn artikel 3.1	Verbodsbepalingen Wet Natuurbescherming Soorten Habitatrichtlijn artikel 3.5	Verbodsbepalingen Wet Natuurbescherming Andere soorten artikel 3.10
Art. 3.1.1 Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.	Art. 3.5.1 Het is verboden in het wild levende dieren HR IV soorten (Verdrag Bern en Bonn) in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.10.1.a Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden in het wild levende dieren, genoemd in de bijlage A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
Art. 3.1.2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Art. 3.5.4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.	Art 3.10.1.b Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Art. 3.1.3 Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.	Art. 3.5.3 Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	Nvt.
Art. 3.1.4 Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen. Art. 3.1.5 Het verbod onder 3.1.4 geldt niet als de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Art. 3.5.2 Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.	Nvt.
Nvt.	Art. 3.5.5 Het is verboden planten HR (en Verdrag van Bern) in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art. 3.10.1.c. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden vaatplanten genoemd in de bijlage B in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
Art. 3.3 Ontheffing voorwaarden conform belangen VR	Art. 3.8 Ontheffing voorwaarden conform belangen HR	Art. 3.11 vrijstelling/ ontheffing op basis van diverse belangen

2.3 Bescherming van de natuurgebieden in de Wet natuurbescherming

In het kader van gebiedsbescherming voorziet het Rijk in een Nationale Natuurvisie, waarin kaders en ambities op nationaal niveau zijn geschetst. Genoemde kaders en ambities worden door de afzonderlijke provincies vertaald in een Provinciale Natuurvisie. Deze heeft als doel om:

- de landelijke staat van instandhouding van gebieden en soorten te realiseren (mede door middel van Natura 2000 en PAS (Programma Aanpak Stikstof)
- instandhouding van Natuurnetwerk Nederland op eigen grondgebied te waarborgen
- beleid vast te leggen ten aanzien van bijzondere provinciale natuurgebieden
- landschap en cultuurhistorie zijn ook een integraal onderdeel van de Provinciale Natuurvisie.

Bescherming van gebieden verloopt over twee sporen, namelijk Natura 2000 via de Wet natuurbescherming en Natuurnetwerk Nederland (NNN) via planologische bescherming. Hieronder worden beiden beknopt toegelicht.

2.3.1 Natura 2000

Hoofdstuk 2 van de Wnb richt zich op de gebieden die zijn aangewezen op basis van de Vogel- en Habitatrichtlijn. Met deze Europese richtlijnen worden habitats en soorten van Europees belang beschermd.

Om schade aan de natuurwaarden waarvoor Natura 2000-gebieden zijn aangewezen (of momenteel nog zijn aangemeld) te voorkomen, bepaalt de wet dat projecten en andere handelingen die de kwaliteit van habitats kunnen verslechteren of die een verstoring effect kunnen hebben op Natura 2000-gebieden, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, niet mogen plaatsvinden zonder vergunning (conform artikelen 2.7, 2.8 en 2.9 van de Wnb). In aanwijzingsbesluiten is door het Ministerie van Economische Zaken de bescherming van de Natura 2000-gebieden juridisch vastgelegd. Centraal in de Aanwijzingsbesluiten staan de instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van leefgebieden, natuurlijke habitats en populaties van in het wild levende plant- en diersoorten, waarvoor het betreffende gebied is aangewezen.

De instandhoudingsdoelstellingen ofwel Natura 2000-doelen, geven een concretisering van de hoofddoelstelling van het Natura 2000-netwerk voor Nederland. Instandhoudingsdoelstellingen zijn gericht op het in gunstige staat van instandhouding brengen of houden van habitattypen en soorten. In de Natura 2000-beheerplannen wordt aangegeven hoe de beheerders deze doelen willen realiseren.

Het aanwijzingsbesluit definieert naast de instandhoudingsdoelstellingen de precieze omvang en begrenzing van het aangewezen gebied. Provincies en Rijksoverheid zijn verantwoordelijk voor de realisatie van maatregelen om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken. Aanwijzingsbesluiten hebben een onbepaalde looptijd en worden vastgesteld door de Minister van Economische Zaken.

Let wel, niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied kunnen invloed hebben op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de waarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt 'externe werking' genoemd. Externe werking treedt op wanneer ingrepen buiten de grenzen van een Natura 2000-gebied leiden tot effecten op geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen binnen de grenzen van bedoeld gebied. In het kader van de Wnb moet dus ook voor ingrepen buiten Natura 2000-gebieden nagegaan worden of sprake kan zijn van effecten op geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen.

2.3.2 Programma aanpak stikstof

Per 1 juli 2015 is de Natuurbeschermingswet (Nb-wet) aangepast waarbij het Programma aanpak stikstof (hierna PAS) in werking is getreden. Het PAS is in de Wnb opgenomen. Het PAS heeft onder andere als doel de vergunningverlening voor initiatieven die stikstofdepositie veroorzaken vlot te trekken. Met de inwerkingtreding van het PAS treedt er een wijziging op in de beoordeling van vergunningaanvragen onder de Nb-wet, die vanaf 1 januari 2017 in de Wnb is opgenomen.

In het PAS zijn 117 Natura 2000-gebieden opgenomen waarvan de habitattypen en/of leefgebieden van soorten stikstofgevoelig zijn. In de overige Natura 2000-gebieden is op dit moment geen sprake van een stikstofprobleem.

Per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied is een herstelstrategie en passende beoordeling opgesteld waarmee onderbouwd is in hoeverre er ontwikkelruimte voor stikstof beschikbaar is. De ontwikkelruimte is verdeeld over vier componenten:

- a) Autonome groei: stikstofruimte verbonden aan algemene autonome ontwikkeling voor wonen en verkeer (zonder vergunning);
- b) Stikstofruimte voor prioritaire projecten van nationaal belang: voorbeelden zijn MIRT projecten waaronder PHS Alkmaar-Amsterdam, defensie, luchthavenbesluiten et cetera. De grenswaarde is 1,00 mol N/ha/j¹. (onder de grenswaarde volstaat melding; boven de grenswaarde vergunningplicht).
- c) Stikstofruimte voor projecten onder de grenswaarde² waarvoor een melding volstaat:

¹ Zie Besluit grenswaarden programmatische aanpak stikstof artikel 2 lid 3 en de daarin opgenomen verwijzing naar artikel 19kn Nbw 1998.

- grenswaarde 1,00 mol N/ha/j;
  - bij benutting van 95% wordt grenswaarde van 1,00 mol N/ha/j verlaagd³ naar 0,05 mol N/ha/j en is hetgeen onder d) van toepassing;
  - bij een bijdrage onder de 0,05 mol N/ha/j is geen melding nodig;
- d) Vrije ontwikkelruimte voor projecten > 1 mol N/ha/j (vergunningplicht); hiervoor is de ruimte beperkt, de verdeling van de ruimte is afhankelijk van provinciale regels maar in principe geldt: wie het eerst komt wie het eerst maalt.

Het PAS geldt voor een periode van 6 jaar (2015-2021). Hierbij wordt de beschikbare depositieruimte doorgaans in twee tijdvakken van elk 3 jaar uitgegeven. De provincie en ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (hierna LNV) hebben als bevoegd gezag de mogelijkheid om de verdeling over de 6 jaren anders in te vullen.

2.3.3 Natuurnetwerk Nederland

De provincie Groningen zorgt binnen haar gebied voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend ecologisch netwerk, en vormt daarmee onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De provincie heeft daartoe gebieden aangewezen die tot dit netwerk behoren. Tevens wijst de provincie aan deze gebieden natuurdoelen met specifieke wezenlijke kenmerken en waarden toe.

Gedeputeerde staten kunnen gebieden gelegen buiten het NNN aanwijzen die van provinciaal belang zijn vanwege hun natuurwaarden of landschappelijke waarden, met inachtneming van hun cultuurhistorische kenmerken. Deze gebieden worden aangeduid als “bijzondere provinciale natuurgebieden” en “bijzondere provinciale landschappen”.

In geval van directe negatieve effecten op de aangewezen wezenlijke kenmerken en waarden van gebieden die onder het NNN vallen, geldt een compensatieplicht.

² Zie Besluit grenswaarden programmatische aanpak stikstof artikel 2 lid 3 en de daarin opgenomen verwijzing naar artikel 19kn Nbw 1998.

³ De verlaging geldt alleen voor projecten binnen dit segment en niet voor prioritaire projecten.

3 Plangebied voorgenomen ingreep

3.1 Plangebied

Het plangebied betreft het verbeteren van ongeveer 1 km Boezemkering van het Drentsche Diep ter plaatse van de Camping Meerwijck in Kropswolde in de gemeente Hoogezand-Sappemeer, zie Figuur 3-1. De campingplaatsen worden begrensd door struweel en bomen, zie Figuur 3-2. Ten oosten van de boezemkering loopt een ontwateringssloot. Ten westen van het Drentsche Diep ligt de Onnerpolder en ten noorden ligt de Kropswolderpolder. Deze twee polders zijn ingericht als natuur en belangrijk voor moeras- en weidevogels. Ten zuiden van de camping ligt het Zuidlaardermeer.

Figuur 3-1 Overzicht plangebied met te verbeteren boezemkering in rood. (bron: globespotter, 2017)

Figuur 3-2 Impressie van het plangebied met de camping aan de rechterzijde.

3.2 Geplande werkzaamheden en planning

De bestaande houten damwanden worden vervangen door nieuwe stalen damwanden en de kering zal opgehoogd worden om te voldoen aan de door de provincie gestelde veiligheidsnorm van 1:100. De stalen damwanden worden mogelijk vanaf het water ingetrild. De sloten die ten oosten van de boezemkering liggen worden gedempt en er wordt een drain aangelegd. Het uitgangpunt is dat er geen bomen worden gekapt. Het voornemen is om de uitvoerende werkzaamheden begin september 2018 op te starten en dat er buiten de broedperiode van vogels wordt gewerkt.

4 Natuurtoets - Soortenbescherming

4.1 Werkwijze

Om na te gaan wat het belang is van het plangebied voor de wettelijk beschermde soorten en gebieden is het volgende stappenplan gevolgd:

Stap 1. Inventarisatie van beschermde soorten en gebieden

Er zijn verspreidingsgegevens van beschermde soorten opgevraagd uit de NDFF voor het plangebied en de nabije omgeving van de afgelopen 5 jaar. Ook zijn oudere verspreidingsgegevens opgevraagd omdat de nieuw beschermde soorten onder de Wnb niet altijd goed zijn geïnventariseerd.

Het veldwerk is uitgevoerd door Erik Rosendaal, ecoloog werkzaam bij Royal HaskoningDHV en gebiedskenner. Het veldbezoek is uitgevoerd op 30 november 2017 en was gericht op een habitatgeschiktheidsanalyse voor de in de regio voorkomende soorten. Het veldbezoek betrof geen soortgerichte inventarisatie. Deze tijd van het jaar is niet geschikt voor het inventariseren van het voorkomen van beschermde plant- en diersoorten. Planten kunnen niet goed herkend worden of op naam worden gebracht door het ontbreken van bloeiwijze en blad. Amfibieën, reptielen en vleermuizen zijn in winterslaap en vogels zijn weggetrokken naar overwinteringsgebieden. Het was een zonnige dag bij een temperatuur van 1,5 °C. Tijdens het veldbezoek is gelet op de kenmerkende waarden van het NNN en Natura2000.

Stap 2. Vaststelling van mogelijke effecten op beschermde soorten

Om vast te stellen of het project effect heeft op beschermde flora en fauna, is een beknopte analyse gemaakt van het project in relatie tot de habitat/ biotoop- eisen van de beschermde soorten uit het gebied.

Stap 3. Beschrijving van de effecten op het NNN en Natura2000

Door de wezenlijke kenmerken van de NNN en de waarden van het Natura2000 gebieden met stap 2 te toetsen zijn de effecten van de geplande ingreep op de wezenlijke kenmerken van de NNN en de Natura2000 gebieden inzichtelijk gemaakt.

Stap 4. Conclusie, vervolgstappen en voorstellen voor mitigerende maatregelen

In deze stap wordt bepaald of het waarschijnlijk is dat het project in het licht van de Wnb ten aanzien van beschermde soorten en gebieden doorgang kan vinden. Hierbij wordt rekening gehouden met de onder de Wnb en de in het NNN-beleid vastgestelde criteria. Daarnaast zijn voorstellen gedaan om eventuele effecten te mitigeren die anders zouden kunnen leiden tot het overtreden van verbodsbepalingen.

4.2 Vaatplanten

Tijdens het veldbezoek zijn er geen beschermde vaatplanten vastgesteld. Zoals eerder vermeld was dit vanwege de periode waarin het veldbezoek is uitgevoerd ook te verwachten.

In de NDFF zijn geen recente waarnemingen bekend van beschermde vaatplanten. Voor het jaar 1940 zijn waarnemingen gedaan van dreps, grote leeuwenklauw, korensla en groot spiegelklokje. Dit zijn akkerplanten die door intensivering van de landbouw, het gebruik van pesticiden en introductie van kunstmest sterk in aantal zijn achteruitgegaan (Ministerie van LNV, 2000). Daarnaast is een aantal beschermde vaatplantensoorten gebonden aan specifieke, veelal vochtige en min of meer voedselarme milieus. Het plangebied bestaat uit een intensief gemaaide dijk met algemene grassoorten, grote ereprijs, smalle weegbree, ridderzuring, pitrus en brandnetel. Deze soorten duiden op voedselrijke omstandigheden. Geschikt habitat voor beschermde vaatplanten komt binnen het plangebied niet voor.

Conclusie

Er komen geen beschermde plantensoorten voor in het plangebied.

4.3 Grondgebonden zoogdieren

Beschermingsregime andere soorten met vrijstelling

Op basis van verspreidingsgegevens en het aantreffen van geschikt habitat voor de egel, vos, ree, woelrat, haas, aarmuis, konijn, wezel, hermelijn en bunzing kunnen deze soorten voorkomen in de omgeving van het plangebied. Voor algemene soorten geldt een vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen op basis van de 'Verordening natuurbescherming provincie Groningen'. Voor de soorten die onder deze verordening vallen is slechts de algemene zorgplicht van toepassing, zie Tabel 4-1.

Tabel 4-1 Zoogdieren met een algemene vrijstelling binnen de provincie Groningen.

Zoogdiersoort	
Aarmuis	Konijn
Bosmuis	Ondergrondse woelmuis
Bunzing	Ree
Dwergmuis	Rosse Woelmuis
Dwergspitsmuis	Tweekleurige bosspitsmuis
Egel	Veldmuis
Gewone bosspitsmuis	Vos
Haas	Woelrat
Hermelijn	Wezel
Huisspitsmuis	

Beschermingsregime andere soorten zonder vrijstelling

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van **eekhoorn**. Voor deze soort geldt géén vrijstelling.

Eekhoorns komen voor in loofbos, naaldbos of gemengd bos maar ook in tuinen, parken en houtwallen in de buurt van bos. Het bos ten oosten van de camping dient als leefgebied voor de eekhoorn. Het is mogelijk dat de camping ook wordt gebruikt om te foerageren. Tijdens het veldbezoek zijn geen nesten aangetroffen van eekhoorns. De kade zelf maakt geen onderdeel uit van het leefgebied van de eekhoorn. Binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden komt de eekhoorn niet voor.

Beschermingsregime habitatrictlijnsoorten

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van otter en bever. Deze soorten zijn strikt beschermd onder de Wnb.

De **otter** behoort tot de familie der marterachtigen. De otter was uitgestorven in Nederland maar is sinds 2002 weer uitgezet. De otter leeft in oeverzones met voldoende dekking en rust van allerlei soorten stromende wateren, zoals meren, plassen, rivieren, kanalen, beken en moerassen. Het plangebied heeft een houten damwand en geen oeverzone met dekking. Bovendien is er weinig tot geen sprake van rust door de ligging van de camping Meerwijck. De otter zal zich verplaatsen langs het Drentsche Diep maar vaste rustplaatsen ter hoogte van de camping zijn uitgesloten. Tijdens het veldbezoek zijn ook geen sporen aangetroffen van otters.

De **bever** is in 2008 uitgezet in het Zuidlaardermeer gebied. De soort leeft in het overgangsgedebied van allerlei zoete wateren en land: moerassen, langs beken, rivieren, meren en kanalen. De aanwezigheid van goed bereikbare bomen en struiken op de oever is een vereiste. Oevers die sterk begraasd worden zijn onaantrekkelijk voor de bever door het verdwijnen van de houtige gewassen (BIJ12, 2017a).

De kering langs de camping met de houten damwand is ongeschikt voor de bever als vaste rust en verblijfplaats. Bevers kunnen zich wel verplaatsen langs het Drentsche Diep. In het noorden grenst het plangebied aan de Kropswolderpolder. In de hoek is een poel aanwezig waar tijdens het veldbezoek vraatsporen zijn aangetroffen die van een bever zijn, zie Figuur 4-1, Figuur 4-2 en Figuur 4-3. Tevens werd een zwemmende bever in deze poel waargenomen. Het Groninger landschap heeft aangegeven dat de bever voorkomt in dit deel van het plangebied. De aanwezigheid van een hol in de dijk die gebruikt wordt door een bever is op voorhand niet uit te sluiten. Er zijn geen burchten aangetroffen in de nabijheid van het plangebied.

Figuur 4-1 Poel met aangetroffen vraatsporen en zwemmende bever. (bron: Globespotter. 2017)

Figuur 4-2 Vraatsporen van bever.

Figuur 4-3 Vraatsporen van bever.

Conclusie

Het plangebied maakt onderdeel uit van het leefgebied van de **otter** en **bever**.

4.4 Vleermuizen

De **gewone dwergvleermuis**, **laatvlieger**, **meervleermuis**, **rosse vleermuis**, **ruige dwergvleermuis**, en **watervleermuis** (beschermingsregime habitatrichtlijnsoorten uit de Wnb) worden verwacht in het plangebied omdat deze soorten in de wijde omgeving voorkomen en het plangebied geschikt is als foerageergebied. De opgaande begroeiing langs de camping is dusdanig onderbroken en kleinschalig dat er niet verwacht wordt dat deze begroeiing onderdeel is van een vliegroute of essentieel foerageergebied. Het Drentsche diep kan als vliegroute worden gebruikt door vleermuizen. De bomen aan de rand van de camping bevatten geen holtes die kunnen dienen als verblijfplaats.

Conclusie

De gewone dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, watervleermuis worden foeragerend verwacht in het plangebied. Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn niet aanwezig.

4.5 Broedvogels

Tijdens het veldbezoek zijn **verschillende vogelsoorten** waargenomen waaronder buizerd, grote zilverreiger, kuifeend, roodborst, vink, merel en ekster. Binnen en buiten het plangebied komen verschillende algemene broedvogels voor. Buiten het plangebied zijn de Onnerpolder en de Kropswolderpolder van groot belang voor moeras- en weidevogels. Hier broeden zeldzame vogelsoorten zoals de witwangstern, witvleugelstern, geoorde fuut, roerdomp en porseleinhoen.

Binnen het plangebied zijn geen jaarrond beschermde nesten vastgesteld. De roofvogels met jaarrond beschermde nesten broeden in bosgebieden buiten het plangebied. Een roekenkolonie is goed te herkennen in het veld, maar is tijdens het veldbezoek niet waargenomen. De huismus, gierzwaluw en kerkuil zijn gebonden aan gebouwen. Ook de ooievaar broedt bij voorkeur op menselijke bouwsels. De steenuil komt voor in kleinschalig agrarisch cultuurlandschap en broedt daar in knotwilgen en speciale nestkasten.

Conclusie

Er komen verschillende vogelsoorten broedend voor in en direct nabij het plangebied. Jaarrond beschermde nesten zijn niet aanwezig binnen het plangebied.

4.6 Amfibieën

Op basis van de NDFF komen in de nabijheid van het plangebied verschillende amfibieën voor. Het gaat hierbij om bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad, heikikker en kleine watersalamander.

Voor soorten als de **bruine kikker**, **gewone pad**, **kleine watersalamander**, **meerkikker** en **bastaardkikker** geldt een vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen op basis van de 'Verordening Natuurbescherming Provincie Groningen'.

De **heikikker** is zwaar beschermd als habitatrichtlijnsoort. De heikikker komt veel voor in relatief voedselarme, vaak zwak zure wateren en is meer zuurtolerant dan de bruine kikker. Waterhabitat is vaak relatief voedselarm en bestaat uit ondiep, zon beschenen water (BIJ12b. 2017). De poel aan de noordelijke rand van het plangebied is vrij diep en voedselrijk, zie Figuur 4-1. De sloten aan de randen van de camping zijn ook relatief voedselrijk. Geschikt voortplantingswater voor de heikikker in de directe nabijheid van het plangebied ontbreekt.

De landhabitat bevindt zich in de nabije omgeving van het voortplantingswater, tot op een afstand van 300 meter wat kan oplopen tot 1200 meter (BIJ12b, 2017). Het dichtstbijzijnde voortplantingswater van de heikikker ligt aan de westkant van het Drentsche Diep. De watergang met houten beschoeiing vormt een barrière voor de heikikker. Het voorkomen van heikikker binnen het plangebied kan worden uitgesloten.

Ook zwaar beschermde amfibieën als **poelkikker** en **rugstreppad** worden niet verwacht binnen en in de nabije omgeving van het plangebied. De poelkikker houdt van schoon en voedselarm water (BIJ12, 2017c). De rugstreppad heeft een voorkeur voor in de nabijheid van losgrondige zanderige bodems gelegen snel opwarmende bodemplaatzen en ondiep (tijdelijk) water, die bij voorkeur vegetatieloos en zonder concurrentie van andere amfibieën of van waterinsecten zijn (BIJ12d, 2017). Dergelijk habitat ontbreekt binnen het plangebied.

Conclusie

Het voorkomen van zwaar beschermde amfibieën kan worden uitgesloten binnen de grenzen van het plangebied.

4.7 Reptielen

De NDFF bevat geen waarnemingen van beschermde reptielen binnen het plangebied. De verspreiding van reptielen in Nederland reikt niet tot het plangebied.

Conclusie

Er komen geen beschermde reptielen voor in het plangebied.

4.8 Vissen

Er zijn geen waarnemingen bekend van beschermde vissoorten in of in de nabijheid van het plangebied. Op basis van het veldbezoek worden ook geen beschermde vissoorten verwacht.

De grote modderkruiper prefereert ondiepe wateren met een dikke modderlaag en een uitbundige waterplantengroei. De sloten binnen het plangebied voldoen niet aan deze habitateisen. De verspreiding van overige beschermde vissoorten in Nederland reikt niet tot de provincie Groningen en worden hier dus niet verwacht.

Conclusie

Er komen geen beschermde vissen voor in het plangebied.

4.9 Ongewervelden

De NDFF bevat geen recente waarnemingen van beschermde ongewervelden, alleen een zeer oude waarneming van de kleine ijsvogelvlinder.

Habitat van de **kleine ijsvogelvlinder** bestaat uit gevarieerde, vochtige gemengde bossen of loofbossen, zoals elzenbroekbos. De waardplanten (kamperfoelie) groeien doorgaans in de halfschaduw. De kleine ijsvogelvlinder is een mobiele vlinder, die bij warm weer over grote afstanden kan zwerven (www.vlinderstichting.nl, 2017). Binnen de provincie Groningen zijn geen populaties bekend en de waarneming van deze soort betreft een zwerfend exemplaar.

Daarnaast is binnen het plangebied geen geschikt habitat (bloemrijke graslanden, eikenstobben, etc.) aangetroffen voor streng beschermde insecten en/of ongewervelden. Het voorkomen van beschermde ongewervelden is uitgesloten.

Conclusie

Er komen geen beschermde ongewervelden voor in het plangebied.

4.10 **Natura 2000**

Het Natura 2000-gebied Zuidlaardermeer dat grenst aan het plangebied is voor wat betreft broedvogels alleen aangewezen voor roerdomp, porseleinhoen en rietzanger. Daarnaast is het gebied aangewezen voor de volgende niet-broedvogels; kleine zwaan, toendrarietgans, kolgans, smient en slobbeend, zie Figuur 4-4.

In Bijlage 1 zijn de verspreidingsgegevens van territoria van de broedvogels in het Zuidlaardermeer opgenomen. In het beheerplan is vastgesteld dat de zomerpolders langs het Drentsche Diep in gebruik waren genomen als broedgebied door de roerdomp en door drie paar porseleinhoen, maar het gaat hier slechts om een tijdelijke situatie (Strijkstra et al. 2016). Dit heeft waarschijnlijk met de ontwikkeling van de vegetatie te maken.

Het Zuidlaardermeergebied en de aangrenzende landbouwgebieden hebben voor de kleine zwaan, toendrarietgans, kolgans, smient een functie als foerageergebied en als slaappleaats in de wintermaanden. In Bijlage 2 zijn de foerageergebieden weergegeven en in Bijlage 3 zijn de slaappleaatsen weergegeven.

Het Zuidlaardermeergebied heeft voor de Slobbeend vooral een functie als foerageergebied in de maanden maart en april. Het gebied zelf heeft ook een functie als broedgebied. De soort rust vooral op luwe plekken van het boezemwater en beschutte waterpartijen en moeraszones, vooral in de Kropwolderbuitenpolder en de Westerbroekstermadepolder. Dit zijn ook de plekken waar de meeste dieren worden geteld (Strijkstra et al. 2016).

Daarnaast ligt op circa 5 km afstand het Natura2000-gebied Drentsche Aa-gebied dat is aangewezen voor stikstofgevoelige habitattypen.

Omvang populatie (indicatief t.b.v. draagkracht leefgebied)				
Instandhoudingsdoelstelling: Slaap- en rustplaats (s) / foerageergebied (f)				
Doelstelling kwaliteit leefgebied				
Doelstelling omvang leefgebied				
Landelijke staat van instandhouding				
Niet-broedvogelsoorten				
A037 - Kleine Zwaan	-	=	=	4
A039 - Toendrarietgans	+			210
A041 - Kolgans	+	=	=	630 foer/10100 slaap
A050 - Smient	+	=	=	2700
A056 - Slobeend				120

Omvang populatie (indicatief t.b.v. draagkracht leefgebied)				
Doelstelling kwaliteit leefgebied				
Doelstelling omvang leefgebied				
Landelijke staat van instandhouding				
Broedvogelsoorten				
A021 - Roerdomp	--	=	=	5
A119 - Porseleinhoen	--	>	>	15
A295 - Rietzanger	-	=	=	200

Legenda

Habitatype, soorten, broedvogels en niet-broedvogels

Landelijke staat van instandhouding

+ gunstig

- matig gunstig

-- zeer ongunstig

Soorten, broedvogels, niet-broedvogels

Doelstelling voor leefgebied en/of omvang populatie

= behoud

> uitbreiding/verbetering

Figuur 4-4 Aangewezen doelsoorten van het Zuidlaardermeergebied met instandhoudingsdoelstellingen.

4.11 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De kade zelf ligt niet binnen het Natuur Netwerk Nederland. Echter het gebied is wel omsloten door het NNN, zie Figuur 4-5. De beheerdoeltypen zijn vastgelegd in het Natuurbeheerplan 2017, zie Figuur 4-6

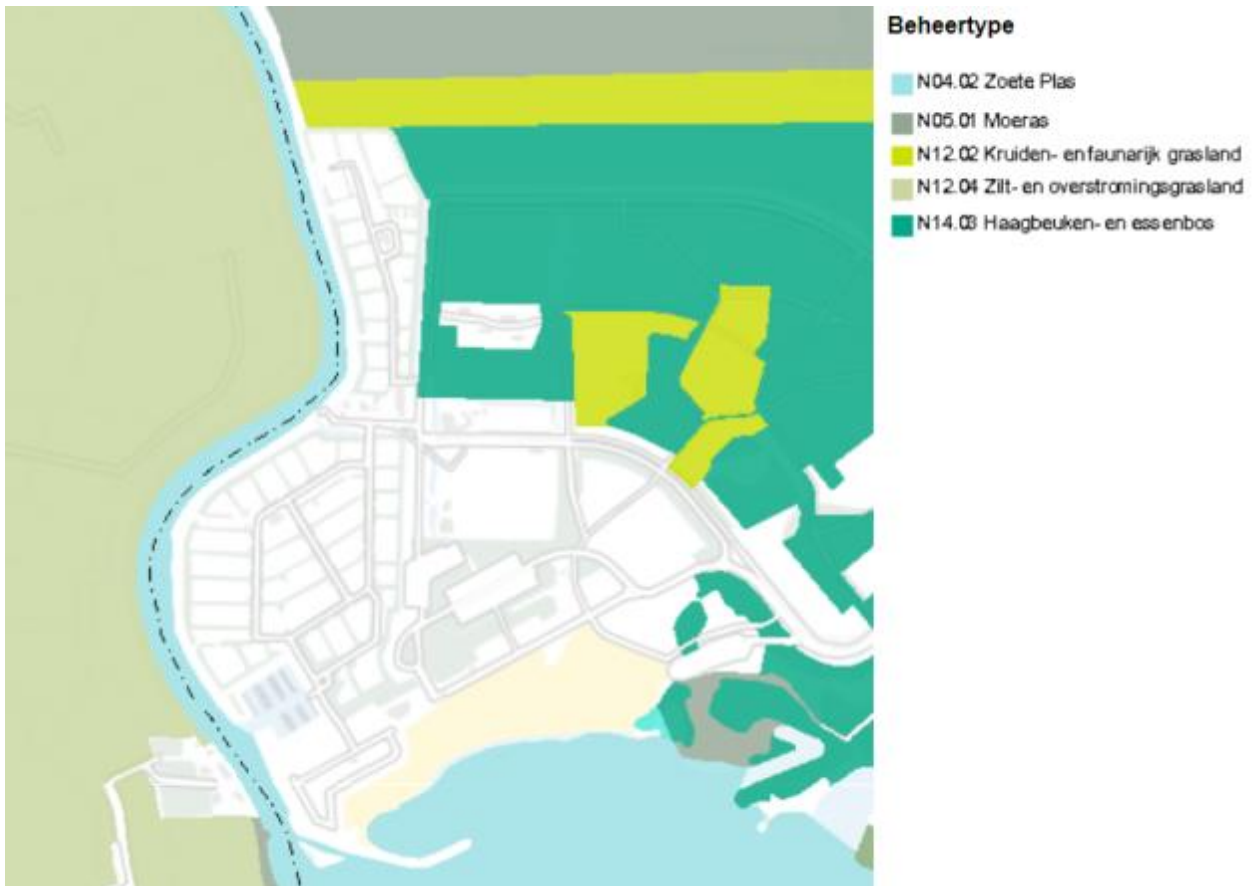
- Het Drentsche diep en het Zuidlaardermeer zijn aangewezen in het N04.02 Zoete Plas
- De Kropswolderpolder is aangewezen als N05.01 Moeras
- De Onnerpolder in de directe nabijheid van het plangebied is aangewezen als N12.04 Zilt- en overstromingsgrasland
- De Dijk ten noorden van de camping is aangewezen als N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland.

Figuur 4-5 Ligging van Natuurnetwerk Nederland in groen t.o.v. het plangebied

Als wezenlijke kenmerken van het NNN gebied zijn de volgende punten opgenomen in de Omgevingsverordening Provincie Groningen 2016:

- openheid
- rust
- hoge oppervlaktewater- en grondwaterstanden
- natuurlijk peilbeheer
- kwaliteit water, bodem en lucht
- open water
- riet- en zeggemoeras
- moeras en watervogels
- natte en vochtige voedselrijke graslanden
- vochtige schraallanden
- drogere graslanden (Kolham)
- weidevogels en ganzen

Figuur 4-6 Beheertypekaart Natuurbeheerplan provincie Groningen 2017

5 Effectbeschrijving en -beoordeling

Hier wordt beoordeeld wat voor effecten de geplande ingreep heeft op de aanwezige natuurwaarden (hoofdstuk 4).

5.1 Effectbeschrijving

Werkzaamheden

Gedurende de uitvoering van de werkzaamheden zijn de volgende tijdelijke effecten te verwachten:

- Tijdelijke toename aanwezigheid van mensen en machines tijdens bouwwerkzaamheden.
- Tijdelijke toename van licht (als er 's nachts of 's ochtends vroeg gewerkt wordt), geluid en trillingen.
- Chemische effecten - Stikstofdepositie door het inzetten van groot materieel.

Na de werkzaamheden

Na afronding van de werkzaamheden zijn geen negatieve effecten te verwachten en het plangebied zal zich herstellen.

5.2 Effectbeoordeling Soortenbescherming

5.2.1 Vleermuizen

Uit hoofdstuk 4 is gebleken dat vleermuizen gebruik maken van het plangebied om te foerageren. Door het gebruik van kunstmatig licht kunnen vleermuizen worden verstoord.

Mitigerende maatregel:

Voorkomen van verstoring door verlichting. Bij werkzaamheden in de schemering en avonden in het zomerseizoen (maart – begin november, wanneer de vleermuizen actief zijn) waarbij verlichting gevoerd moet worden, moeten de lampen zodanig geplaatst worden dat er geen verstrooiing naar buiten (buiten het werkgebied) of boven kan plaatsvinden.

Conclusie

Indien de mitigerende maatregelen worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol en conform dit protocol wordt zijn verbodsovertredingen van de Wnb ten aanzien van vleermuizen uitgesloten.

5.2.2 Bever

In het noordelijke deel van het plangebied is een bever waargenomen en zijn vraatsporen gevonden. Een hol van een bever is niet uit te sluiten nabij de aanwezige poel. Bij het intrillen van de damwanden en ophogen van de dijk kunnen bevers worden verstoord en dat is voor een strikt beschermde soort niet toegestaan. De bever kan de werkzaamheden ontvluchten. Daarnaast blijft voldoende leefgebied over voor de bever om te foerageren. Van het vernielen rustplaatsen of doden van bevers is geen sprake en dus worden overige verbodsbepalingen, behalve verstoring, niet overtreden.

Conclusie:

Voor de verbodsbepaling het opzettelijk verstoren van de bever moet een ontheffing worden aangevraagd.

5.2.3 Otter

Buiten het plangebied zijn sporen gevonden van de otter. Binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden worden geen rust- en verblijfplaatsen van otter verwacht. Daarnaast is de otter met name nachtactief. Het essentiële leefgebied van de otter ligt buiten het plangebied.

Conclusie:

Verbodsovertredingen van de Wnb t.a.v. de otter worden zijn uitgesloten.

5.2.4 Broedvogels

Door geluid, licht en optische effecten kunnen broedende vogels worden verstoord. Het broedseizoen valt voor veel soorten ongeveer binnen de periode half maart tot half augustus, maar ook daar buiten is het mogelijk dat broedende vogels worden aangetroffen.

Mitigerende maatregel:

Ontheffing voor verstoring van broedgevallen wordt in principe niet verleend, waardoor het voorkomen van verstoring van broedende vogels noodzakelijk is. Veel methoden om tijdens het broedseizoen door te kunnen werken zijn niet "waterdicht". Het is vaak niet te garanderen dat broedgevallen niet zullen optreden. Buiten het broedseizoen werken is dan ook de allerbeste methode om overtreding van de Wnb ten aanzien van broedvogels te voorkomen.

Conclusie:

Verbodsovertredingen van de Wnb t.a.v. broedvogels kunnen worden voorkomen indien buiten de broedtijd wordt gewerkt.

5.3 Effectbeoordeling Natura-2000 Zuidlaardermeergebied

5.3.1 Broedvogels

De werkzaamheden vinden niet plaats binnen broedgebied van roerdomp, porseleinhoen en rietzanger, zie ook Bijlage 1. Er zal geen broedgebied verloren gaan door de beoogde werkzaamheden.

Om verstoring door trilling en aanwezigheid van mensen en materieel te voorkomen moeten de werkzaamheden worden uitgevoerd buiten het broedseizoen dat loopt van half maart t/m half augustus. De porseleinhoen en rietzanger zijn dan weggetrokken naar warmere streken. Voor de roerdomp blijft gedurende de werkzaamheden voldoende leefgebied over om te foerageren.

Conclusie:

Significant negatieve effecten op broedvogels zijn uitgesloten mits de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden uitgevoerd.

5.3.2 Niet-broedvogels

Het Zuidlaardermeergebied is aangewezen voor de volgende niet-broedvogels; kleine zwaan, toendrarietgans, kolgans, smient en slobbeend.

De werkzaamheden worden ver buiten de slaapplekken en foerageergebieden uitgevoerd van de aangewezen soorten, zie Bijlage 2 en 3. Daarnaast is aan de randen van het plangebied reeds sprake van verstoring door recreatie, zie Bijlage 4. Eventuele verstoring veroorzaakt door licht, geluid of trilling wordt als niet significant beoordeeld. Binnen het Zuidlaardermeer-gebied blijft tijdens de werkzaamheden voldoende ongestoord gebied over waar niet-broedvogels naar uit kunnen wijken.

Mitigerende maatregel:

In het winterhalfjaar wordt zoveel mogelijk gewerkt na zonsopkomst en vóór zonsondergang voor in verband met rustende wintergasten. Indien toch in het donker of schemering wordt gewerkt, moet het gebruik van kunstlicht zoveel mogelijk beperkt blijven en zoveel mogelijk naar beneden gericht worden.

Conclusie:

De werkzaamheden zullen niet leiden tot significant negatieve effecten op aangewezen niet-broedvogels. Mits de mitigerende maatregelen worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol en conform dit op te stellen protocol wordt gewerkt.

5.3.3 Stikstofdepositie

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Op circa 5 km afstand ligt het Natura 2000-gebied 'Drentsche Aa-gebied' dat is aangewezen voor stikstofgevoelige habitattypen. De inzet van groot materieel bij het project is echter beperkt. Daarnaast liggen de stilstofgevoelige habitattypen t.o.v. het plangebied op meer dan 5 km afstand. Bij vergelijkbare projecten blijft de extra stikstofdepositie onder de drempelwaarde. Een aanvullende AERIUS-berekening is niet nodig.

Conclusie

Er is geen aanvullende AERIUS-berekening noodzakelijk omdat stikstofgevoelige habitattypen op meer dan 5 km afstand liggen van het plangebied en de inzet van groot materieel beperkt is.

5.4 Effectbeoordeling Nationaal Natuurnetwerk (NNN)

De werkzaamheden vallen grotendeels buiten het NNN-gebied. Voor de NNN zijn de wezenlijke waarden en kenmerken van belang. Aantasting van de wezenlijke waarden en kenmerken vindt plaats bij wijzigingen van bestemming. In de toekomstige situatie blijft de bestemming en de situatie van het plangebied ongewijzigd. Alleen in het noordelijke deel zal een overgang worden gemaakt tussen de bestaande dijk/kade en opgehoogde dijk/kade. Dit zorgt niet voor extra ruimtebeslag en oppervlakte verlies. Dit deel maakt onderdeel uit van de bestaande dijk en is aangewezen als kruiden- en faunairijk grasland. De kade zal na verloop van tijd weer herstellen als kruiden- en faunairijk grasland.

De openheid en rust zullen niet worden aangetast door de werkzaamheden. Ter hoogte van het plangebied is reeds sprake van enige verstoring door de aanwezigheid van een camping en watersportrecreatie. Door het toepassen van mitigerende maatregelen wordt het verstoren van vogels voorkomen. Het gaat hierbij om werken buiten de broedtijd en het voorkomen van uitstraling van licht buiten het plangebied.

Conclusie

De effecten op het NNN zijn minimaal en van tijdelijke aard. Een aanvullende nee-tenzij toets is niet noodzakelijk.

6 Conclusie en vervolgstappen

- Er is een aantal zwaarder beschermde soorten aanwezig in het plangebied; vleermuizen, (niet)-broedvogels en bever, zie Tabel 6-1. Voor de bever zal een ontheffing in het kader van de Wnb aangevraagd moeten worden voor het verstoren van een habitatrictlijnsoort. Voor de ontheffingsaanvraag moet een activiteitenplan worden opgesteld en is vooroverleg met de provincie Groningen aan te bevelen. De aanvraag kan in kader van het wettelijke belang: volksgezondheid of openbare veiligheid.
- Voor de vleermuizen, bever, niet-broedvogels en broedvogels geldt dat er een ecologisch werkprotocol opgesteld moet worden, waar de concrete maatregelen tijdens de werkzaamheden en de zorgplicht (voor algemene soorten) worden behandeld.
- Mits buiten de broedperiode van broedvogels wordt gewerkt en verstoring door verlichting wordt voorkomen zijn significant negatieve effecten ten aanzien van aangewezen vogelsoorten voor het Natura2000-gebied Zuidlaardermeergebied uitgesloten.
- Overige effecten op Natura2000/gebieden zijn uitgesloten.
- De beoogde maatregelen hebben geen negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken van het NNN.

Tabel 6-1 Mogelijke negatieve effecten op beschermde soorten van de Wnb in of nabij het plangebied.

Soortgroep	Soort(en)	Mogelijk of te verwachten effect	Wnb artikel	Maatregelen
Vleermuizen	gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, meervleermuis en watervleermuis	verstoring	3.5-	Voorkomen van verstoring door verlichting.
Broedvogels	soorten als rietzanger, roerdomp, porseleinhoen, zwarte stern, geoorde fuut e.a.	verstoring nesten	3.1	Werken buiten broedseizoen en instellen van ecologische begeleiding
Niet-broedvogels	slobeend, smient, kleine zwaan, toendrarietgans en kolgans	verstoring	2.7	Voorkomen van verstoring door verlichting en instellen van ecologische begeleiding
Grondgebonden zoogdieren	bever	verstoring leefgebied	3.5	Aanvragen van een ontheffing

7 Bronvermelding

BIJ12. 2017a. Kennisdocument Bever Castor fiber Versie 1.0, juli 2017. Utrecht

BIJ12. 2017b. Kennisdocument Heikikker Rana arvalis Versie 1.0, juli 2017. Utrecht

BIJ12. 2017c. Kennisdocument Poelkikker Rana lessonae Versie 1.0 Juli 2017. Utrecht

BIJ12. 2017c. Kennisdocument Rugstreeppad Bufo calamita Versie 1.0 Juli 2017. Utrecht

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 2000. Beschermingsplan Akkerplanten.

Provincie Groningen. 2016. Omgevingsverordening Provincie Groningen 2016

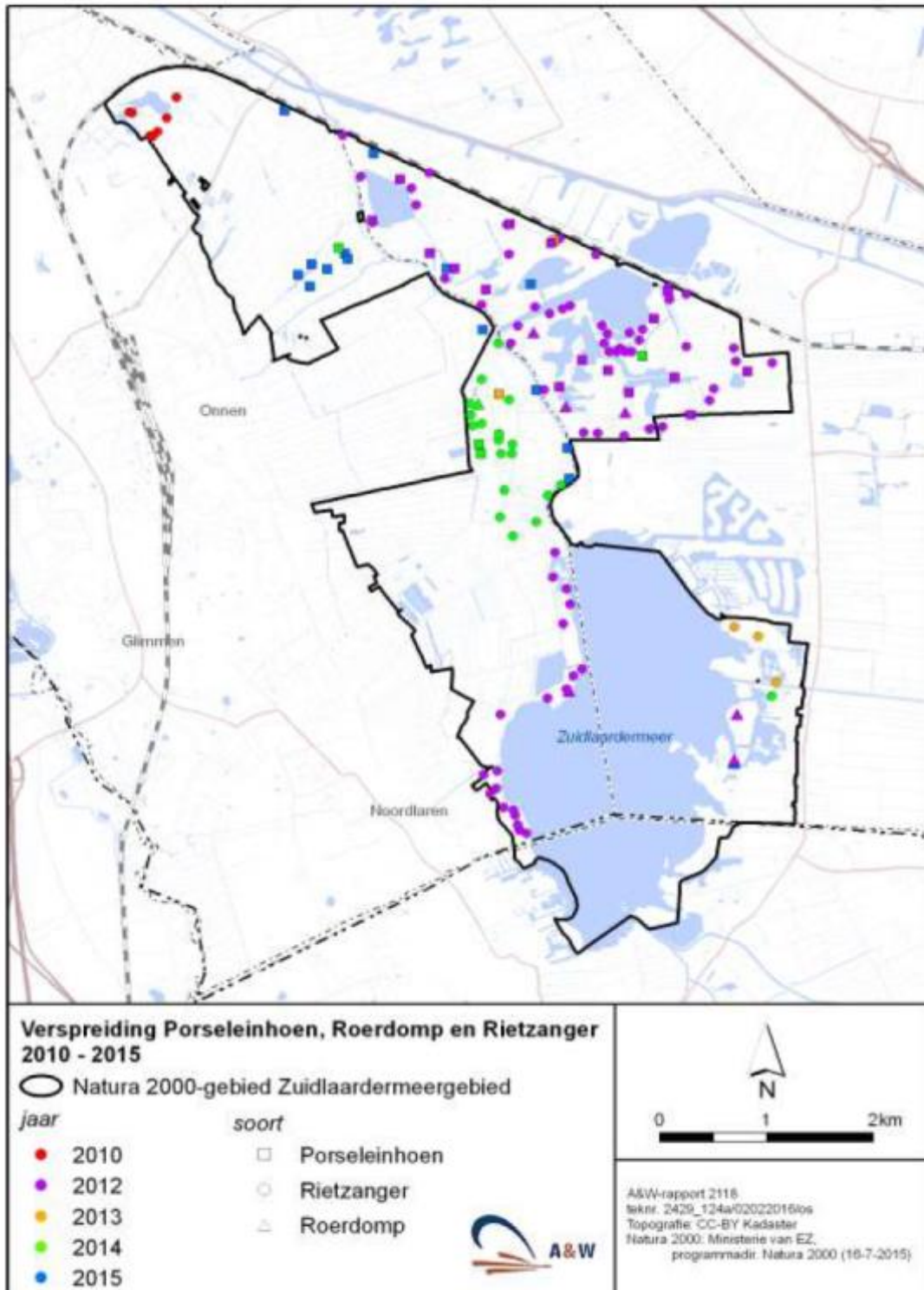
Strijkstra. R., Greve. M., van der Heijden. E., 2016 Natura 2000 beheerplan Zuidlaardermeergebied, A&W-rapport 1228. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.

Websites:

- <https://globespotter.cyclomedia.com/application/>
geraadpleegd op 4 december 2017
- <https://ndff-ecogrid.nl/>, Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)
geraadpleegd op -1 december 2017

Bijlage 1. Verspreiding territoria broedvogels - Natura2000

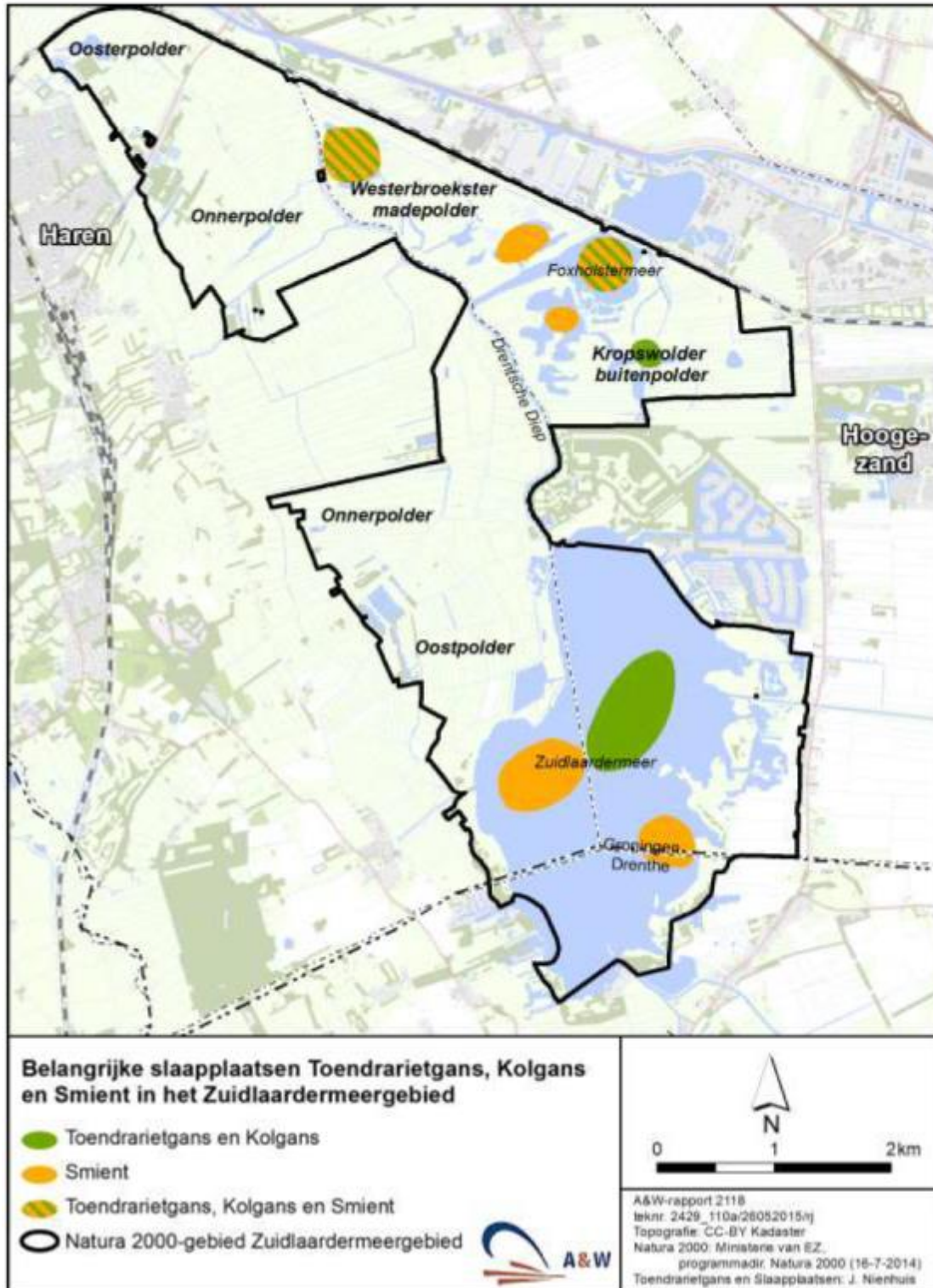
Overzichtskaart 7. Verspreiding van territoria van aangewezen Roerdomp, Porseleinhoen en Rietzanger in het Zuidlaardermeergebied op basis van gegevens uit de periode 2010-2015.

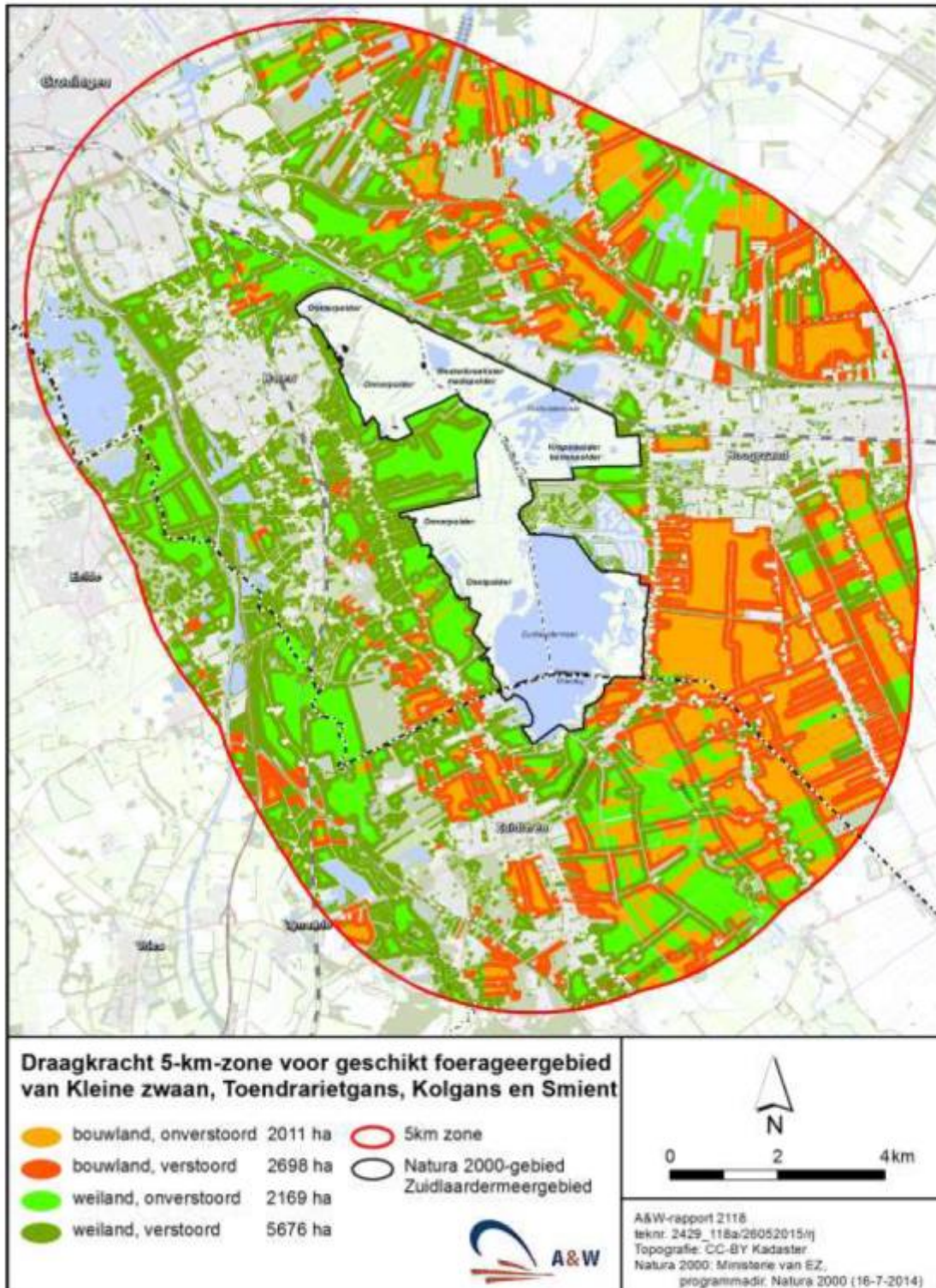
Bijlage 2. Slaapplaatsen aangewezen niet-broedvogels - Natura2000

Overzichtskaart 8. Belangrijke slaapplaatsen van Toendrarietgans, Kolgans en Smient in het Zuidlaardermeergebied. Bron: J. Nienhuis.

Bijlage 3. Foerageergebied niet-broedvogels - Natura2000

Overzichtskaart 16. Oppervlak geschikt foerageergebied van Kleine zwaan, Toendrarietgans, Kolgans en Smient in de 5 kilometerzone rondom het Zuidlaardermeergebied.

Bijlage 4. Verstoring aangewezen soorten - Natura2000

Overzichtskaart 15. Verstoring vanuit wegen, woningen en bedrijven van de aangewezen soorten in het Zuidlaardermeergebied.

